

Pētījuma kopsavilkums

Eiropas ekonomiskās telpas dinamiskai attīstībai nākotnē būs nepieciešamas veiksmīgi attīstītas lielpilsētas kā ekonomiskās izaugsmes dzinēji, kas kopā ar to reģioniem var sevi apliecināt kā pievilcīgas atrašanās vietas. Šis aspekts vispirms ir spēkā, ņemot vērā pieaugošo darbaspēka un uzņēmumu mobilitāti, palielinoties ekonomikas internacionalizācijai, kā arī paātrinoties strukturālajām izmaiņām zināšanu pārvaldībā.

Daudzām pilsētām ir nozīmīgi attīstības potenciāli, lai šajā daudzu pārmaiņu skartajā vidē nostiprinātos kā veiksmīgas zināšanu izmantošanas vietas. Šīs vietas kalpo par labu pamatu uz zināšanām balstītai ekonomiskajai izaugsmei: tā, piemēram, tām ir ne tikai plašs pakalpojumu piedāvājumu klāsts un nepieciešamā infrastruktūra kā, piemēram, izcilas universitātes un populāras izglītības un pētniecības iestādes, bet arī tajās mitinās augsti kvalificēts, radošs darbaspēks, tajās ir augsta dzīves kvalitāte un kultūras daudzveidība. Tādēļ vispirms tieši šīs pilsētas ir tās, kuras var paātrināt visas savas valsts turpmākās strukturālās pārmaiņas zināšanas pārvaldībā. Dinamiskai pilsētu attīstībai un zināšanu pārvaldības vietu kā centru veiksmīgai vietas izvēlei ļoti svarīgi ir atrašanās vietas noteikumi, spēja pieņemt jauninājumus, zinātība un atklātums.

Arī tālākai Baltijas jūras reģiona attīstībai aktuāls priekšnoteikums ir tas, lai strukturālās pārmaiņas paātrinātu nozīmīgākās ekonomikas jomas. Tādēļ šis pētījums "Radošās spējas nākotnes izredzes – pilsētu attīstības potenciāli Baltijas jūras reģionā" ir veltīts nozīmīgu potenciālu meklējumiem, kas ir nozīmīgi ekonomiskai izaugsmei. Saskaņā ar "radošu pilsētu attīstības" koncepciju, pētījuma centrā ir izdevīgi ģeogrāfiskās atrašanās vietas noteikumi, kas ir pamats ekonomikas attīstībai. Pētījums tika veikts deviņām mazām un vidējām pilsētām Baltijas jūras reģionā; tās ir: Arhusa (Dānijā), Gdaņska (Polijā), Ķīle (Vācijā), Rīga (Latvijā), Rostoka (Vācijā), Tallina (Igaunijā), Turku (Somijā), Umea (Zviedrijā) un Viļņa (Lietuvā). Pētījumā tiek vērtēts, kā sekmīgu pilsētu attīstību ietekmē izdevīgie atrašanās vietas noteikumi, kas ir raksturīgi šajās pilsētās. Ar atlasītu rādītāju palīdzību tiek izstrādāti Baltijas pilsētu attīstības potenciāli. Izmantojot pētījuma rezultātus, tiek novērtēts, vai šo metodi iespējams piemērot arī pilsētu radošai attīstībai Baltijas jūras reģionā. Rezultāti ir apkopoti rīcības ieteikumos, kuriem ir jādod impulsi jaunas rūpnieciskas pilsētas atrašanās vietas politikas izveidei.

Pētījuma rezultāti raksturo, kā Baltijas jūras pilsētas šodien atšķiras attiecībā uz atrašanās vietas noteikumiem, inovācija spēju, zinātību un atklātību un līdz ar to tās atšķiras arī attiecība uz potenciālu uz zināšanām balstītai izaugsmei. To specializācija uz plašu zināšanu ekonomikas jomām ir attīstījusies dažādi. Tomēr par visām pilsētām var pateikt, kā to attīstību veido pieaugoša plašu zināšanu ekonomikas jomu nozīme. Neskatoties uz to, ka radošu pilsētas attīstības koncepciju pamatā var izmantot tikai Baltijas jūras reģiona mazajām un vidējām pilsētām, tai ikreiz ir jāpielāgo attiecīgas attīstības stratēģijas atbilstošās atrašanas vietas specifiskajām prasībām. Tas, kādas izaugsmes iespējas katrai pilsētai pastāv šīs strukturālās izmaiņu koncepcijas ietvaros, ir atkarīgs no tās specifiskajiem atrašanas vietas nosacījumiem, ekonomiskās struktūras un atrašanas vietas politikas veida.

Attiecībā uz to zināšanām balstītas izaugsmes noteicošo potenciālu izveidojas trīs pilsētu grupas.

Turku, Umea un Århus pilsētas, izvērtējot visus trīs pētījumā ietvertos atrašanās vietas nosacījumus, izcēlās ar vērtējumu labi vai ļoti labi. Šīm trijām pilsētām ir izcilas universitātes ar pasaules slavu. Ekonomikas veicināšana ir virzīta uz plašas zināšanas prasošām jomām un tajās ir augsta saistība ar jaunu tehnoloģiju pielietošanu. Tajās visās no vienas puses notiek efektīva zināšanu pārnese no izglītības uz pētniecības iestādēm un no otras puses – no izglītības iestādēm uz uzņēmumiem. Šo pilsētu pievilcīgums atspoguļojas ne tikai ekonomiskā dinamikā, bet arī pozitīvi ietekmē iedzīvotāju attīstību. Piemērs ir Umea pilsēta, kas skaidri parāda, kā triju atrašanas vietas noteikumu sistemātiskai pastiprināšanai nav nepieciešami tādi rādītāji kā minimālais pilsētas lielums un centrāla ģeogrāfiskā pozīcija.

Trīs pilsētas Ķīle, Rostoka un Tallina spēcīgi nostiprinās kā zināšanu izmantojošas vietas, tomēr salīdzinot ar Turku, Umea un Århus pilsētām attiecībā uz atsevišķiem atrašanās vietas nosacījumiem tās ne tik ļoti labi atšķīrās no pārējām pētījumā iesaistītām pilsētām. Ķīlei un Rostokai, ar savām universitātēm un nereti izcilām pētniecības iestādēm ir zināšanas par ģeogrāfiskās atrašanās vietas noteikumiem un tām ir arī ļoti labi priekšnoteikumi un izmantojami potenciāli. Tallina arī pieder šai grupai, tādēļ kā pēdējā gadu desmitā panākšanas procesa dinamika šajā pilsētā bija daudz augstāka nekā Viļņā, Rīgā un Gdaņskā. Bez tam Tallina ir vadošā jaunāko tehnoloģiju centru atrašanas vieta Baltijas valstīs un tajā skaidri parādās uz tehnoloģijām balstītu centru nodibināšanās aizmetņi. Ķīle, Tallinā un Rostokā pēdējos gados ir nostabilizējies iedzīvotāju skaits. Bet prognozētā iedzīvotāju samazināšanās nākošos gadu desmitos ir nopietni jāņem vērā, jo mazs

iedzīvotāju skaits samazina arī kritisko masu uz zināšanām balstītai attīstībai un darba spēku piedāvājumu.

Triju atrašanās vietas nosacījumu analīze Rīgā, Viļņā un Gdaņskā parāda visu pilsētu stiprās puses un trūkumus kopējos transformācijas procesos. Strukturālās pārmaiņas no darbietilpīgām līdz uz zināšanām balstītām rūpniecības nozarēm nostāda pilsētas jaunu izaicinājumu priekšā. Šajās trijās pilsētās ir augsts zināšanu izmantošanas potenciāls, bet tas vēl nav optimāli attīstīts. Kvalitatīvi vērtīgas izglītības sistēmu izveide un veicināšana ir izšķirošs priekšnoteikums, lai atbalstītu pārmaiņu uz ekonomikas jomām, kuru pamatā ir augsts zināšanu līmenis. Viļņā nedaudz, savukārt Rīgā lielākas iedzīvotāju skaita izmaiņas, tiem aizceļojot, negatīvi ietekmē izaugsmes perspektīvas pilsētās. Savukārt Gdaņskā iedzīvotāju zaudējumi vairs nav tik sasāpējusi problēma.

Veidojot pētījuma kopsavilkumu un raugoties uz ekonomiskajām tendencēm kā arī uz nākotnes izaicinājumiem Baltijas jūras reģionā visām pilsētām – neskatoties uz esošajām atšķirībām attiecībā uz to esošo stāvokli atrodies zināšanu izmantošanas laukā – līdzīgā veidā iespējams izteikt šādas prognozes: arī mazas un vedējas pilsētas veidos (tālāk) savas uz zināšanu izmantošanu balstītas ekonomiskās struktūras un pilsētu attīstība būs pakļauta tām. Kā parāda pētījums, sekmīgai pilsētu attīstībai ir nepieciešami optimāli spēcīgi un elastīgi ietvara noteikumi. To izveidošana prasa potenciālu novērtēšanu, kas izriet ne tikai no ekonomisko prasījumu robežām. Vairāk ir nepieciešams kopējs pamats, kas integrē dažādas svarīgas politiskas jomas. Tas attiecas ne tikai uz ekonomikas un pilsētas attīstības politiku, bet arī uz sociālo, integrācijas, ģimenes un kultūras politiku. Vissvarīgākais priekšnoteikums kopējai pilsētu attīstībai ir to gatavība iekļauties kopējā tīklā un kooperācija starp svarīgākiem dalībniekiem politikas, ekonomikas un administrācijas jomās.

Svarīgākie rīcības pamataspekti, kas ir formulēti pētījuma kopsavilkumā, sniedz impulsus pārdomāt tālākai koncepcijai un radošas pilsētu attīstības prasībām. Jānosaka stratēģisks mērķis katrā pilsētā, to specifiskajiem spēcīgajiem aspektiem un trūkumiem. Mazām un vidējām pilsētām ir svarīgi koncentrēties uz to efektivitāti un tādējādi gūt sev labumu, jo mazas pilsētas nevar dominēt visās konkurējošās jomās. Specializācija nozīmē – atrast brīvu nišu. Labs imidžs, neņemot vērā pilsētas lielumu un ģeogrāfiski neizdevīgo atrašanās vietu, sniedz starptautisku slavu. Lai izveidotu un izbūvētu noteiktu veselumu, ir nepieciešama intensīva zināšanu pārnese. Nākotnē būs ļoti svarīgi, kā izglītības sektors būs starptautiski attīstīts. Tādēļ augstskolām jāsavieno pētījumi un studijas ar citām atrašanās vietām un jāaģitē ārzemju studenti. Bez tam pilsētas attīstību pozitīvi ietekmē arī etniskā daudzveidība,

ja tiek veicināts starptautiskais dialogs. Lai piesaistītu un saglabāt labi kvalificētu darbaspēku, ļoti svarīga ir ģimenēm draudzīga pilsētas infrastruktūra un pilsētas pārliecība. Atklāta atmosfēra tāpat kā kvalitatīvs kultūras piedāvājums nopietni ietekmē pilsētas dzīves kvalitāti.